

dedir. Hanefîler ile diğer bazı hukukçulara göre, afyon tedavi gibi mubah bir maksatla kullanılmışsa hüküm böyledir; keyif verici olarak kullanılması halinde ise hukukî işlemleri geçerli sayılır. Bu görüşü benimseyen hukukçular, akli dengeyi kaybetmenin genellikle aleyhte sonuçlar doğuracağı noktasından hareketle, afyon kullanan kimseyi haram bir fiili işlemesinden dolayı cezalandırmak ve bu durumu bir mazeret olarak kullanmasını önlemek gayesi gütmüşlerdir.

BİBLİYOGRAFYA :

İbn Âbidin, *Redd'ül-muhtâr*, Kahire 1386-89/1966-69, VI, 545-548; Ali el-Herevî, *el-Ebniye 'an hağkâ'iki'l-edviye*, Tahran 1346, s. 39; Yûsuf el-Kardâvî, *el-Halâl ve'l-harâm*, Beyrut 1967, s. 68-69; Ayhan Songar, *Haşhaş Me-selesi ve Türkiye*, İstanbul 1974, s. 17-18; Mâcid Ebû Ruhayye, *el-Eşribe ve ahkâmühâ*, Amman 1400/1980, s. 341-361; Ahmed el-Husarî, *el-Hudûd ve'l-eşribe*, Amman 1400/1980, s. 358 vd.; Mahmûd Seltût, *el-Fetâvâ*, Kahire 1403/1983, s. 369-376; Hell, "Afyon", *İA*, I, 146; C. E. Dubler, "Afyûn", *EI*² (İng.), I, 243; *TA*, I, 195-196; S. Shahnâvaz, "Afyûn", *Elr.*, I, 594-598.

MUSTAFA BAKIR

AFYON ETNOGRAFYA MÜZESİ

Afyon'da Gedik Ahmed Paşa Medresesi'nde kurulan müze.

Günümüzde etnografya müzesi olarak kullanılan medrese, Gedik Ahmed Paşa tarafından Karaman seferi sırasında yaptırılan (877/1472-73) külliye'nin bir birimidir. Medrese ile birlikte cami, kütüphane, sıbyan mektebi, çeşme ve hamamı da mevcut olan bu külliye'nin mimarı, Gedik Ahmed Paşa'nın âzatlı kölesi Ayaz Ağa'dır. İmaret Medresesi veya Taş Medrese adıyla da anılan medrese, külliye'nin güneybatı köşesin-

de ve camiden iki metre kadar yükseklikteki teras üzerinde yer almaktadır. Bugüne kadar çeşitli maksatlarla kullanılan ve birkaç tamir gören bina, ilk defa 1928'de Afyon Halkevi'nin müzecilik ve sergi kolu ile Âsâr-ı Atika Muhipleri Cemiyeti tarafından taş eserler deposu olarak kullanılmaya başlanmıştır. 1931 yılında müze müdürü olan Süleyman Hilmi [Gönçer] burayı bir müze şeklinde düzenlemiş, bu maksatla binada bazı tâdilât ve tamirat yapılmıştır. Yazlık dersane olarak kullanılan eyvanın önü bir duvarla kapatılmış, hücreler arasındaki duvarlarla kapılar kaldırılarak mekânlar birleştirilmiş, binanın üstü bakırla kaplanmış, dış kaplamanın bazı yerleri yenilenerek 1933 yılında ziyarete açılmıştır.

Bu tarihten sonra gittikçe gelişen müze, 1970 yılına kadar arkeolojik ve etnografik eserlerin birlikte sergilendiği bir karma müze olarak hizmet vermiştir. Ancak 1971'de yeni bir müze binası yapılıncaya arkeolojik eserler oraya taşınmış, eski bina ise taş eserler deposu olarak kullanılmaya devam etmiştir. 1978'de etnografik eserlerin ayrı bir binada sergilenmesine karar verilince, medrese yeniden tamire alınarak ikinci bir düzenlemeye tâbi tutulmuştur. Bu sırada, bakır kubbe kaplaması yenilenmiş, dış cephede gerekli tamirat yapılmış, taban aslına uygun olarak imitasyon altıgen tuğlalarla kaplanmış, bahçe tanzimi, iç avlu taban kaplaması, teşhir vitrinleri ve aydınlatma sistemi tamamlanarak 1989 yılı başında ziyarete açılmıştır. Müzenin dış bahçesinde çeşitli dönemlere ait İslâmî mezar taşları, mimari parçalar ve 1950'li yıllara kadar yörede kullanılagelen topak ev (yörük evi) sergilenmektedir. İç bahçede revaklar altında İslâmî kitâbeler, Türk-

men mezar taşları, ahşap ve demir mimari parçalar teşhir edilmekte, doğu kanattaki hücrelerden bazılarında tarım araç gereçleri, orta hücrelerde İslâmî sikkeler ve son iki hücrede ise çeşitli savaş aletleri yer almaktadır. Batı kanattaki hücrelerde bir Afyon evi ile bölgeye has tekstil örnekleri, kadın ve erkek takıları, süs eşyaları ve o yöreye mahsus elbiseler bulunmaktadır. Yazlık dershanede yazma eserlerle hat levhaları, tekke eşyaları, yazı ve ölçme aletleri, kışık dershanede ise keçecilik, yemenicilik, demircilik gibi mahallî el zanaatlarından örnekler sergilenmektedir. Güney cephe'deki hücrelerde idarî bölümler yer almakta, Afyonkarahisar mutfağı ve bez dokuma atölyesi teşhir edilmektedir.

BİBLİYOGRAFYA :

Afyon İl Yıllığı 1967, İstanbul 1968, s. 193-195; *Afyon İl Yıllığı* 1973, Ankara 1973, s. 74-75; Mehmet Önder, *The Museums of Turkey*, İstanbul 1983, s. 16; *Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler*, Ankara 1983, s. 117.

AHMET TOPTAŞ

AFYON ULUCAMİİ

(bk. ULUCAMİ).

AFYONKARAHİSAR

İçbatı Anadolu'da şehir ve bu şehrin merkez olduğu il.

Şehre adını veren koyu renkli volkanik kayalardan oluşan ve üzerinde hisar bulunan dik yamaçlı tepenin eteğinde 1010 m. yükseklikte kurulmuştur.

Eski adı Karahisâr-ı Sâhib olup Karahisar ismi, şehrin ortasında yükselen kayalığın renginden ve üstünde bulunan hisardan gelir. Sâhib ise, Anadolu Selçukluları'nın son devirlerinde yaşayan ve Moğol istilâsı sırasında buraya sığınan Sâhib Ata Fahreddin Ali Bey'in adıyla ilgilidir. Bazı Osmanlı kaynaklarında şehre Sâhib'ün Karahisarı denildiği gibi C. Zeno da buradan Saibcarascar şeklinde bahseder. Sonraları şöhret bulan Afyon adı ise bu bölgede eskiden beri geniş ölçüde yapılan haşhaş ekimine dayanır. Seyyah Tavernier şehrin ismini Aphiom Carassar, diğer bazı Avrupalı seyyahlar Afiun şeklinde zikrederler.

Eski çağlarda meskûn bir yer olup olmadığı kesin olarak bilinmemektedir.

Afyon
Etnografya
Müzesi